

ملا ناصر الدين

نېمىي ۱۲ فك N:32 مOLLA NASREDDINЬ اوچوجى ايل ۳۲

Лит. Г. СЫХОВА

دار ما بعدى قاڭىز .

مجموعه‌نگ آدریسی:

تقلیس، ملا نصرالدین اداره‌سی

Г. Т Ф И Л И С Ч
Р Е Д А К Ц И Я Ж У Р Н А Л А**Молла Насреддинъ**

آجیق تورک دیلنده بازیلیمان مکتوب و مقاله
تقول او لوناز. آدریس ده کیشمک حقی ۳ دانه یدی
قېنلک مار قادر

آبو نا قیمەتى

فافقا زده و ۱۲ ایلنی (۵۲ نسخه) - ۵ میلادی

روسیه: ۹ آیلنی (۳۹ نسخه) - ۴ میلادی

۶ آیلنی (۲۶ نسخه) - ۳ میلادی

۳ آیلنی (۱۳ نسخه) - ۱ میلادی ۶۰ قىك

اجنبی مملکتلەر ۱۲ آیلنی ۶ میلادی ۶ آیلنی - ۴ میلادی

سخنخسی - اداره‌مزده ۱۰ قىك، اوزک شەھرلەر - ۱۲ قىك

۲۶ ربیعہ سنت ۱۳۲۶ بازار ایرانی هر هفته نشر او لونور ۱۱ آوغوست ۱۹۰۸

عمنوڭ جانە كە او نالاردان ابىه سوزلۇ
سوروشارام كە قىزازوب بىرە گىرەرلە.

اسلامبۇلدە شىيخ‌الاسلامدە تصديق ايلیوب
كە مسلمانلارك خۇن بىختىگى اىبجۇن و تۈركانڭ
ترقىسى اىبجۇن قانون اساسى واجب بىر
شى در و موافق شىرىعتدر. يىس بو نەدر؟
مگ شىيخ‌الاسلام عثمانى ئۇرۇلۇنىڭ بىندىنچىل
قىلارىنى گۈرمۈر؟ نجه حقوق؟ نجه اختيار؟
عورتلۇر نە اختيار اىستيورلۇر؟ يىس شىيخ‌الاسلام
نە دىيور؟ يىس حىجاب نجه اولىدى؟
« بۇندىر؟ »

من آرزو اىلىبورم كە مسلمان قارداشلار
كىنارىدە بىر شىئى گۈرنە و او شىئى
يىلىينىدە بىر دايابۇب سوروشالارك « بۇندىر؟ »
اگر آدم بىڭى عادت اىلەسە، آخردە

چوخ شىئى اورگەندر؟

يوخسە من بىر ياندان دىيوم كە قالۇن

اساسى چوخ ياخشى شىئى در، بىر ياندان
باخوب گۈرۈم كە عثمانى دە قانون اساسى
آرواتلارى او درجه دە شوقە گۈرۈپ كە
دەخى گۈزلى تاخىرم كىشى لىزى گۈرمۈر،
بر ياندان دە گىدىم مردكاندە « يىرسەن »
و بر ياندان دە گىرىپ دەنەنەن « يىرسەن »
يېرىنە و بۇنلارك ھامى سىنى الىيە ھىچ
يىر سوروشىمۇم كە آخر « بۇندىر؟ »
بو اولىادى، بىڭى اىرمىنى دىلنە دىيورلۇ
« اىسىق ».

عثمانى دە مسلمان آرواتلارى نە اىستيورلۇ؟
« ملا نصرالدین ».

نجه حقوق؟ نجه اختيارات؟ كىم در اولارلاڭ
حقوقىنى بوزان؟ كىم در اولارلاڭ اختيارىنى
الارنىن آلان؟

و نجه حقوق؟ نجه اختيار؟

اگر بىز بىچ قە كىتابلىرىنى قابقىزە
آجساق، و عورتلىرىمىز ئىندىكى احوالىنى
نظرة آلساق، گۈك هلە مىن دەفعە شىك
ايلەك، و هر حالدە ھېچ بىر بىرە جمع
اشارتىدە تىبا يىلمەن ئىك كە ئىندىكى عصر مزدە
آرواتلارىمىزلاڭ حقوقى كېشىلىر طرفىن
بوزلۇش اولا.

گۆتۈرمەك مەل اىبجۇن مەتىر فەھارىزىملاڭ
قىلىندىن چىخشىش مشبۇر « طەھارت شىيخ »
كتابى.

حىف كە مجۇرىق سوزى مەختىر سۈلەمەك،
چونكى بۇندان آرتىق قىصىلماڭ بىخۇمەزدە
بر يو خدر.

و گىنەدە بىز باشە دوشۇرۇشكە عثمانى
آرواتلارى نە حقوق اىستيورلۇ؟ مگر اولاردە
بىن دىگل كە اوزى گۈزى آجىق فرنك
آرواتلارى كىنى اسلامبۇلۇش كۆچلۈرەن دوشۇب
بايداق قالاخىزىب اوجادان نەقلىر اوخۇبۇرلار؟
دەخى بۇندان آرتىق نە اىستيورلۇ؟

والله، دەلى شىطان دىيور، وېر قۇلۇقىغا
« جامع عباس » كتابى، كېك اسلامبۇلە و
آجكتانى او سېرىتىخ قىزى سېرىتىخ لارلاڭ
قىلغەنە و اولاردان بىر نېچە واجب مىسلى
سوروش؛ آندە اولۇن گۇروس دە ملا مختار

بۇندىلار؟

چوخ شىلار دىنادە واركە من اونى يىلىميم.

من يىلمى دىكىم شىلارلا بىرىدە بودىر كە
آشاغادە عرض اىدەجەم.

عثمانى دە قانون اساسى بولىدە چىغىر بايغىر
ايلەنلارلا جوخى آرواتلاردر. بىز غازىيەتمەردە
اوخدىقىكە عثمانى آرواتلارى بىر بىرە جمع
اولوب نەقلىر سۈلەپىلەر و آندە اىچىپەر كە
پىسال اولان حقوق و اختيارلارنى قانون
اساسى واسطەسى ابىه گىرى آنسۇۋەلار.
و ھامى گۈرۈر كە مىن لرجە عثمانى آرواتلار.
رى بىر مىدالە يېشىپ اوغانلىما اوغانلىما و
ھىچ بىر كىسى دن قاچجا قاچجا كىشى كىنى
بر اوجا استولىك اوستە چىخوب كىسى لرلا
ايجىنە سىزلىرىنى اوچالىوب نەقلىر سۈلەپىلەر.
پىن انصاصى درىمى كە بىز بىر ايشلىرى
گۈرە گۈرە اوزىزىمە دېمەك كە « بۇ
نەدر؟ »

سوز بىخ كە دىنادە چوخ شىلار واركە
آدم اونى يىلىمە. اما بىر آدام كە بىر شىئى
يىلىمە، ھىمەشە اىستيور كە اونى يىلسون.
بىز كىنارىن دوروب باخىرقىق، باخىرقىق،
و اوزىزىزى جوندەرۇب قويوب گىدىرىزىك،
و اىستەمەتكە اوزىزىزە زىخت وېرۇب
ھىچ اولماسە سوروشاق كە « بۇندىر؟ »
بو نەدر؟
يېنى عثمانى آرواتلارى نە اىستيورلۇ؟

یات

فوزاما باشک جو جو غم صبر ایله،
سبع دوکول دورما کیلان یات هله.

دورمان اوکسچون دیک ایش آنلیا،
مساکنی اولکنی ساهمالیا،
آچها کوزون بوزده خوروز باشلا،
سالما عبت بردن اوزون انکله
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

اوکلار ال فوزاسا نیز دوت باشون،
عجیزله اونلاره آخید کوز باشون،
کلدن آغیر سوز دیه کر قارداشون،
اوندای ایاسما ال ایله خنجله،
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

ییهدور احوال مسلمان دیسون،
برجه قرق نایپاسان انسان دیسون،
بو مشهد وار نیچه حیوان دیسون،
نولکی ایلان قورباخه کرننکله،
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

یات یو خودا آدمی حزانی ڪور،
نوحله ھرجیی میحانی ڪور،
کاه بېشتى کېی غلامانی ڪور،
چون پارشور ییله یو خو تنبه،
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

قوی باشون آننه باشماقووی،
عرشے بتور صوت خورلاداقووی،
دوبیالار تا شە فېرلیداقووی،
کرنشون چوورزک اوزون ویریله،
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

بر اویادان اویسه اگر فی المثل،
کئر سوزین قوی آرایه چکسون ال؛
با خود اوزون اونلاردا قویسا محل،
مین دیسلر باغ ییله بوستان ییله،
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

یاخشی گونوندر بو عزیزم اینان،
شکر ایده چکسین بو کونه بر زمان
نولک دیشکن بر آذاجیق دایان،

تو بیله

بایرام او دمدور کله صاحب تله،
صبح دوکول دورما کیلان یات هله
سبع دوکول دورما کیلان یات هله

الله سیزینگه اولنلریگزه رخت ایلسون،
رحنیلک آنام او لندن سگره که من نیتم قالدیم،
آنام منی چوق دوکردی! هی گورردیک ایله
بوز نومون سویی آخا ڪوچجه دروازه منون
اعزینده دوروب آغابورام. من چوخ خر
دجال ایدیم: گاه ایودن آلامون بورنوئی
قوتوسی اوغربویوب آباروب نه نهمه ویره دیم،
گاههند بالاجه اوشاقلاری دوگردیم، نه
یلوم گاههند آنامون آئاسه سوگردیم و
گاههند آنام آباروب منی قویاردی رختلیخ
ملا هاشم مکتب دارین یانه درس او خوماغا،
اورا دهه اوشاخلاره ساڭشاردم، ملا هاشمه
انلاقاریی قویاردی فلتفتیه دوگردی گنه
قاچوب گله دیدیم ایوه، آنام نقدر حرصله
نردي، مگا سوگردی گیگدیم مکتبه،
کیتندزیم. او ناگورده آنامین چون دوگردی...
گنه بر گون گیدوب قونشوموز کربلاي
سیانون با جاسدان ایوبه دوشوب وايده
اولان آلام، نار، سیوا، یومورتا، قند و بېمزلیق
اوغرلیوب اور ادمه یدیم واسته دیم گنه
چیخوب گیددم، گوردم قابی ایشکن باشدیره:
و باجاد انده نه قدر جا بشدم چىخا بیلمدیم،
بو حالده کربلاي ایشی دویوب گلندی و هنی
ایوه چه دونوب اوكه وارسان کوتکلدى و
صورده گلوب آنام شکتیت ایلدی، آنامه
مگا حر صاتوب ایسته دوتوب گنه دوگون!
داخی من دوریوب قاچدم نه نهم گیله، نه نهم

گیلون قابوسی قورخوپ قورخولو آچوب
هولالاک ایچری گیریم: گوردم نه نهم و بیلام
اینکیسیده او تو رو بولار و بیلیمون سو قابقدان
اولان خور خور قیاتی دو دورو بوجکورل.
نه نهم منی بیله گورنده دیزنه و ورمش ایله
دور دی و مندن خبر آدیده نه اور بیله ایلورم:
من احوالاتی دیدیم، نه نهم آنامون دالجه بر
آز سولنندی: صوره گوردیک من چوق بر ک

قافقاز خبر لری

نخجوانلک حاذق مسلمان طیلریلک بولاسا
ظرفدن قوللاری باغی اولهات جهته شهري
قزدیرما بورو بوب، بولسالك بو حركتنه جاعتنز
تقدير داگیرایدی لرسه بو گونلاره یوز اوقدر
واعظلریمز جاعتنزی. شادلاندردی. یله که
بر گونلارک قزدیرما بر ایلک گناههون کفاره مسی
اولهاتی نیزه صحیح روایتلر ایله. ثابت

ایرمنی محرم در

ادزشی اورت کیش عماری

بخارای شریف عالی

فرآنی دانوب آندینه تکذیب ایلدیم من
سوکند نادر عهده فرمان او زیمک در،
شوک او زیمک فخر او زیمک شان او زیمک در،
عثمانلیده کرچه او جالور بر بارا سسله،
آلشیلور اول سلری هب قرمی فسله،
غم چکه یوک ای کنه، ای کنه پرسله!
ایرانه تائیر ایدهز بویله نفسله،
بوندان سورا بواولکد میدان او زیمک در،
خنوق او زیمک خنجر بران او زیمک در،
کریز لیلرا کور ایدیمی گوزلی اول.
بر بردہ گیچر تدیک گیچه گوندو زلی اول،
حتمده یوق ایدی اولارلا سوزلوی اول،
شاه ایندیل ایرانه من او زلری اول
ایمی نه دخی دیورل دوران او زیمک در،
قیزار او زیمک در، گوزل او غلان او زیمک در
ایرانل گرک عمر ایده ذلتنه همیشه
ذکتنه، اسارتنه، مذلتنه همیشه
ایرانل گرک جان و بیره غربته همیشه
ایرانل! ایتل گیت یاخواری یتنه همیشه
خاقان او زیمک، کشور ساسان او زیمک در
شوک او زیمک فخر او زیمک شان او زیمک در
ایران فورده!

من شاه قوی شوکن ایران او زیمک در،
ایران او زیمک ری طبرستان او زیمک در،
آباد اوله یا قالاده ویران او زیمک در،
قانون اساسی ندی؟ فرمان او زیمک در،
شوک او زیمک، فخر او زیمک شان او زیمک در،
ویرمشدی آلام گرسه قانون اساسی،
بر ملا کشیدی واریدی حلی، حیاسی،
یلمزدی نه دریک امورات سیاسی،
ای همشری! اسن اکنگ کی بلی بلایسی،
خامت او زیمک نخت زر اشان او زیمک در،
شوک او زیمک، فخر او زیمک شان او زیمک در،
ایرانل دگل، جله بیلور (مندلی) به من،
گر کان جفا و سنتک چنگی به من،
ایرانل لڑ باشلارنک انگلی به من،
سورام، ایچرمن قالارنی چون نزی به من،
لاشه او زیمک، ات او زیمک قان او زیمک در،
شوک او زیمک، فخر او زیمک شان او زیمک در،
گور دنر ک نیجه سیز لری تأدیب ایلدیم من،
باقال بالسین لشکره سرطیب ایلدیم من،
آشله یاقوب مجلسی تحزب ایلدیم من،

ایلبدیر، او کا گوره یتشمش جبارک، طاغی
اولوش قاونک، حیار کابایلک بازاری آرق
درجده رواج تابوپ ویاخشی نیجه باشلیوره.
بو نی یازوب عموم مسلمان قاردادلاره اعلان
ایدمیم ک کناهالاردان سیلکنک ایستنل بو
وسیلهه مراجعت ایتسولر
امضا «مسلمان سونه»

گنجده بریخن رضا آدلی مرشد وار،
او نلک نیجه مریدلری وار، او نلک مرید
لرینون نشانلری بودرک هر برینک بر بادامجه
آقاجی و دمه بونو چوخاسی وار. هر
جمعه گونی شهر قبرستانلنده (سیز کار) او نلارک
ینینجاوی اولور. بو هفتنه منه فاتحه ویرمه
گینشیدیم: شکرالله ک هیان ینینجاوه راست
کاوب بر آز فیض آدمیم و او زیمی بور جلو
بلدیم ک جمع مسلمان قرداشلری بو فیضلدن
خبردار ایدیم: مثلا: شیخ بیوروب:
(۱) هر کم دیسه ک آدم او نند او کا
خبرات ویرلامیوب مکتبه خرجلسون او آدم
کافردر.
(۲) گونلرده «چیزشنیه»، قوشلارده سرمه
کافردر.

(بو بیوروق)

فلیکه توں

موزن الان بگل

سیدیما حتیا مک سیدی

(کیچن نومه دن سورا)

وجالیله با او نوبدر و او جهنه بونخیانی
«پالاخیان» و «پایین شیان» آدلاندریلار.
راسنه خیانلک صحن مبارکه باخون اطرافنه
بازار و دکانلدر، اما هر کس او ز مناعی
دکاندن چخاروب بولک ایچنده دوزوبلر.
عطابرلر ۲۰-۱۰: کالمه روس قدرلری کاغذ
سیز دکانلک ساع و سول طرفدن کوچه به
دوزوبار و نجه قم تباکو و نجه جور
جای و زلچیل و دارچین و استوت، بو
قیل متعاعلی کیسلرده ساتھاه قویوبدرلر.
عالفار بفاللر کمس، نخود، خرما، دوکی،
یاغ، پنیرلرینی نوزه تور باقه ویرمکه درلر،
و هکندا، مسکر، اهنکر، سراج، نوزه فروش
غلیق دیرلر شاه عباس کیمی مر جومک
بالان دوزلر، دکانلرینی بوم بوش قویوب
خلاقث بولینی کوبدرلر. اوستی اورتلو

او زون چار سوده هر طرفدن بزازل،
خر از بار، بلور فروشلر، صرافر او ز مناعلی
ایله دکانلر بک ایمیزی و ایشیگنی بزیوبار.
بر چار سوده متعدد کاروان سرالرده معنی تاجر لر
هجره لری و قانطورلری و البارلری وارددر.
بر گون بوجار سوده گیدرکن بر قمر نخچوانلو
عطاردن اثنای صحبتنه سور و شدیم: نیچون بو
قندلر لک کاغذلرینی سویوب قویور سگر تو زل
تور بیاک آلتنه، آخر چین، ماجلک، آری.
قدیلا او سنه قونوب قارانه سوب ضایع ایدورلر؟
مگر کاغذ ایچنده قویا گز آمال لار؛ حاجی
مگا بیله جواب ویردی:
(مامعده وار)

مشهدی موز الان بک

مشهد مقدس شهری وسیع و گنیش، اطرافی
او جا حصارلر و درین خندقلار ایله احاطه
اولونمش بر قلمه ایچنده در. قلمه نک شهال
قابو سندن بر گکش و دوز خیانل شهربیلک
آغزنه تک چکلوب شهری ایک حصه ایدور.
بو خیانلک اور تاسندن ایک اوج دکر ماقلق
تو همیشه آقیا تده در. صحن مبارکه صحن
غلبق دیرلر شاه عباس کیمی مر جومک
عر نند بو خیانلک اور تاسنده نهایت شکوه

بو دللا کلارین قابلنریندن بر نجسین
بشت نمونه خروار یا لندن، لاب لوری و
ددده قاسم قافیسی ایله یازوب مشتریانه
علوم اینتک اوزیزیزه فرض یادلوک.
اولکوجون چکر داشه ،
نه قوریه باخوب نه یاشه ،
هردم که ضرب ایدر یاشه ،
دریسین زول چطاردار
مرمرکیبی آغار دار
امضا: «اووزی»

مدین و باتی عرب: جلیل محمدقلی زاده.

اعلان

ایشقولالاردا، مکنبدره و کافتنده تعلیم
ایتمک ایچون، پاکو معلمملریندەن آلتی قىرى
تۈرلۈك دىلىنە «ایکىنجى ایل» آدى منظم يېر
قىراتىنى تىتىپ ايدۇبار. بو کتاب قىلىس دە
«غىرت» مطبعەسىنەدە جاپ اوئۇنچو، سەمتى
و بوپۇك (۱۲۰ صيغىبە قدر) اولدىيەندا،
۲ نجى و ۳ نجى شىعىلەر يارار .

قىتى ۴۵ قىكىدر، معلملىر و کتاب
ستانلارا تفاؤلت قويولاچق: ايدىلەتكە هى بىر
سفارشى « ملا نصر الدین » ادارەسىنە گوندرەملى
سفارشى ئالۋىز قاغىدەسىلەدە گوندەرمك ممکن در.

«سلامت»، هر كشك که اجيلى تىمامدە، عصانڭ
«سلامت اوچق اوئه وورور»
آقىرىن! گور يو آز سوز ایله قۇيچاق نە
کوزلۇ قىكار دىدى! آكشى ھىچ انصاف
در کە يە پروفوسورلى قويوب كىدوب بو
ساعت باىكىدە مسلمانلار آراسىنە ايشلىن
حڪىملىك، اينىخانمك و غايىبۇق جانپىرنىك
دىدىكەن قولاق ويرىمن؟! والله، انصاف دىگل.
«بايقۇش»

لەلەل زاودى

جانب ملا نصر الدین عمۇ، خواھش ايدوروك
بىزىم بۇ اعلامنېزى ئۇرۇنلارۇن بىرچىھە.
سېنەدە یازوب كرامى اولان اوقوجولارىگىزە
بىلدۈرەسوز، ياخشىلۇق يېخىشىدۇ، سېزلەر نواب
حاصلىد و يېزلىر ایچون اجر كامل.

اعلان

هر يە كىمسەنەن دردى ويا سووق
دەگىمىسى اولوب علاجىنە مەطلۇق قالمىش اوسلە
درىندە شەرىنەدە جمعە مسجد حامىلرینە آقا
فوج زاودىنەدە ايرانون سوادا عظم شەرىنەن
كامش حاذق و تجربىلەردىن چىخمش دالاللار
واردر، یازوب آقا فرج جانپارىنەن توچۇن
ايىسلەر، جوخ اخترام ایله قبول ايدۇب بىچاچ
كوندرەمك ایله اوز مىشىرىلارىن جوخ كىال
محبت ایله مەمنون ايدە جىكىدر، و ايمىدىلەكە

قىلىس دە «غىرت» مطبعەسىنە جاپ اوئۇنچى

باکولە و با

(بر مسلمان بىروف سورىڭ « و با » ناخوشانى
بارەسىنە فىكتىرى)

ملا عمۇ! توق ايدىرم ك بى بالاجە مكتوبى
«ملا نصر الدین» قاپىسىنە جاپ ايدىسن.
يقىن غزىتەدە لەرە او خوبىسۇن ك روسيەنەك
بر بارە شەپەرىنەن « و با » عملە كاوب و اوانون
قورخوسى بىز باکولى لارى ايندى دە دوتوب،
يۇغى ك بى احق روس حڪىملىرى دوشۇبلار
اور تالىفە كە نەوار نەوار بىز ناخوشانىق
باقىي كە سەھىپك.

اما بىز مسلمانلار خوشخت اىك، قوى
حڪىملىر هەرە يۈوللار ايلسۇنلار، اىجدىن كە
قاچاق اولىياز! بىز اىتكار اىشدەر، اور
كە باىكىدە مسلمان قەصايىلارى حىچىل دىيەنە
عمىل ايمىوب اولالارك قابقەنلىرىنە
بانە جىخشىدلەر.

بۇنلار اويانە دورسون، مسلمان آراسىنە
ھەدن بىر كورورسون ك بى زاد عملە كاوب،
گۇرۇكۇر الله بىزى جوخ اىستىور، ايندى
«تازاربىر» مەلسەنەنە بىر قوجه دىن كورمىش
مسلمان « و با » ناخوشانىق سېىنى بىزجۇر يان
ايدىر: اوندىن ايشىتىدىك سوزلى يازىرام:
« و با » اللەن كوندرەيمە بى بلاذر، الله
ھە بىر خالقىي ایچون بىر عاصا بار ايدۇر، او
عصانڭ بىر باشندە يازىلوب « سلامت » بى باشندە

آن، نه نکل تا داکی آرسون، شهدی بالا، آنده یاشن بول در هرگز ...

خستهان او شاند ری .

بالاجه او شاخلارك سفری